

Nio dikter



AUŠRA KAZILIŪNAITĖ

Nio dikter

Översättning från litauiska till svenska av Viltautė Zarembaitė och Megan Laurenčikaitė.
Redigering av Jonas Ellerström.

Umeå, 2020



VERSOPOLIS



With the support of the
Creative Europe Programme
of the European Union



Urval av Erik Jonsson, i samråd med översättaren, för det europeiska samarbetsprojektet Versopolis
– www.versopolis.com.

Detta häfte är ej till försäljning utan distribueras enbart genom Littfest – Umeå internationella litteraturfestival,
samt inom projektet Versopolis.

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only
of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information
contained therein.

© Aušra Kaziliūnaitė

FORMGIVNING Johan Hammarström
TRYCKNING tryckning.nu | h:ström – Text & Kultur AB, Umeå, 2020.

ISBN 978-91-519-0121-3



AUŠRA KAZILIŪNAITĖ

(född 1987) hör till Litauens just nu mest hyllade poeter, av såväl unga läsare som Vilnius kulturministerie vilka tilldelat henne priser och stipendier. Hennes handfull diktsamlingar har redan börjat översättas till flertalet språk, och under 2019 introducerades hon för första gången på svenska i *Lyrickvännen*.

Dikterna i detta häfte har hämtats ur samlingen *Mėnulio yra tabletė* (2014), utgiven på engelska av Parthian Books 2018, under titeln *The Moon is a Pill*. Rimas Uzgis har svarat för de engelska översättningarna.

ŠVENTINIS MAKIAŽAS

Mačiau angelus su automatais rankose
jie liūdnai žvelgė į grindis oro uostose ir stotyse

lūkuriavo

Mačiau tėvų siųstus aštuonmečius
kurie pribėgę prie žmogaus teisių aktyvistų
šaukė – grąžinkit mums vaivorykštę –

kikeno

Mačiau vyrus, kurie manėsi esantys tikri vyrai
ir moteris, kurios manėsi esančios tikros moterys
susipažindamos vietoj vardo jos sakydavo
– esu to ir to moteris –

Mačiau ištuštėjusius kaimus, kertamus miškus
užtvėntas upes ir mažų miestelių bažnyčias

Veidrodyje

HOLIDAY MAKE-UP

i saw angels with automatic rifles in their hands
staring sadly at the floor in airports and stations

waiting

i saw eight-year-olds sent by their parents
running up to human rights activists
shouting – give us back the rainbow –

giggling

i saw men who thought they were real men
and women who thought they were real women
saying in greeting, instead of a name –
i am so and so's woman –

i saw emptied villages, forests felled
dammed rivers and steeples of small towns

in the mirror

SMINKAD TILL FEST

Jag såg änglar med automatvapen i händerna
de stirrade dystert ner i golvet på flygplatser och stationer

de väntade

Jag såg åttaåringar som sänts ut av sina föräldrar
de sprang fram till människorättsaktivister
och skrek – ge oss tillbaka regnbågen –

de fnissade

Jag såg män som ansåg sig vara riktiga män
och kvinnor som ansåg sig vara riktiga kvinnor
istället för att säga sina namn presenterade de sig med
– jag är hans eller hans kvinna –

Jag såg tömda byar, nerhuggna skogar
uppdämda floder och småstädernas kyrkor

I spegeln

IŠKAMŠA

vieną dieną prie konteinerio pastebėjau paliktą paukščio iškamšą
pastebėjau ir pamiršau, bet ji manęs nepamiršo, net ėmė persekioti –
kad ir kur eičiau, kad ir ką sutikčiau, visur mačiau nutriušusią paukščio
iškamšą

iš pradžių tiesiog apsimesdavau, kad jos nematau
lai sau rodosi, man kas – nei čiulbėti, nei kirsti snapu vis tiek neįstengė

bet galiausiai visai suįžulėjo – ėmė šmėžuoti ne tik viešose erdvėse –
įsimaišiusi tarp studentų, klausytojų, praeivių gatvėse –
rodydavosi draugų kompanijose, nevengė patupėti ir ant artimųjų
galvų

tada bandžiau gražiuoju, priėjau ir paklausiau jos – ką čia veikia ir ko
nori, ta iškamša

bet ji tik nebyliai tupėjo
o tėvas, ant kurio galvos ji galop įsitaisė, tik klausiamai pažvelgė į
mane

tėti, tau ant galvos paukštis! – sušnibždėjau
bet jis numojo ranka, suprask – didelio čia daikto

nuo tada iškamšą jau regėjau ir sapnuose, net ten negalėjau nuo jos
pailsėti

beveik nebemiegojau, beveik nebevalgiau, beveik nebebuvo
mačiau ją ir toliau – visada tokią pat sustingusią vienoje pozoje,
nebylią, apipešiotą
man ėmė atrodyti, kad ji šiek tiek šypsosi. iškamša iš manęs šaipėsi
priėjau, čiupau ją ir mečiau iš visų jėgų į sieną. tik, pasirodo, ten buvo
ne siena, o veidrodis

tąkart jamė pirmą kartą išvydau skrendantį paukštį

STUFFED

one day, by the dumpster, i saw an abandoned stuffed bird
i saw it and forgot, but it didn't forget me, it even began to stalk me –
wherever and whenever i would go, whomever i would meet, i saw
the ragged bird

at first, i pretended not to see it
let it show itself, what do i care – it neither chirps nor pecks at me

but eventually, it grew rude – appearing not only in public places –
among students, listeners, pedestrians –
but showing up among friends, perching even on my loved
ones' heads

so i tried to make nice, asking – what are you doing here and what
do you want?

but the stuffed thing just squatted there – silent
and my father, on whose head it eventually perched, only looked at
me inquiringly

dad – i whispered – there's a bird on your head!
but he just waived his hand, you know – big deal

from that time on, i began to see the stuffed creature in my dreams –
no escape – i hardly slept, i barely ate, i barely was –

and i would keep seeing it – always frozen in the same pose, mute,
frayed,

though it began to seem to me that it was smiling – the stuffed bird
was mocking me

so i finally snatched it up and threw it with all my strength at the wall,
only, it turned out,

that wasn't the wall, but a mirror.

that was the first time i saw a bird fly
in a mirror

UPPSTOPPAD

en dag såg jag en övergiven uppstoppad fågel vid en sopcontainer
jag såg den och glömde, men den glömde inte mig, förföljde mig till och med –
vart jag än gick, vem jag än mötte, såg jag den luggslitna uppstoppade fågeln

först låtsades jag inte om den
låt den visa sig, vad gör det mig – den kan ändå varken kvittra eller hugga
med näbben

men så småningom blev den allt fräckare – dök upp inte bara på
offentliga platser –
bland studenter, lyssnare, förbipasserande på gatan –
den uppträdde bland vänner, tvekade inte att sätta sig på mina
närståendes huvuden

då försökte jag artigt gå fram och fråga – vad gör du här och vad vill du
men den uppstoppade fågeln bara satt där alldeles tyst
och min far, vars huvud den till slut satt sig på, tittade bara frågande på mig
pappa, det sitter en fågel på ditt huvud! – viskade jag
men han slog bara ut med handen, du vet – ingen stor grej

efter det började jag se den uppstoppade fågeln till och med i mina drömmar
inte ens där fick jag ro för den – jag sov knappt, åt nästan inget, var knappt vid liv
jag fortsatte se den – alltid i samma position, orörig, stum, sliten
det började se ut som om den log mot mig. den uppstoppade fågeln hånade mig
jag grep tag i den och kastade den med all kraft i väggen. men det var ingen
vägg utan en spegel

det var första gången jag sett en fågel flyga genom en spegel

PAVASARIS

sėdėdama šalia užuodžiu –
tavo rūbai slepia žaizdas

per odą prasikalusius
magnolijų žiedus

SPRING

sitting next to you i can smell
the wounds under your clothes

magnolia blossoms
pushing through your skin

VÅR

när jag sitter intill dig känner jag doften –
dina kläder döljer såren

genom din hud
växer magnolior

OMLETAS

ruošiausi kepti omletą
praskėliau vieną kiaušinį
tada antrą
trečiame radau murziną berniuką

sėdėjo be tėvų, vienas
prekybos centre
šalia savęs turėjo dėžutę

apsidairiau ar niekas nemato
ir toliau gaminau
pusryčius

OMELET

i was planning to cook an omelet
i broke one egg
then another
and in the third i found a grimy boy

sitting there, parentless, alone
in a shopping mall
with a small box at his side

i looked around to see if anyone saw
then continued to prepare
breakfast

OMELETT

jag skulle göra en omelett
knäckte ett ägg
sedan ett till
i det tredje hittade jag en smutsig pojke

han satt där ensam och föräldralös
i ett köpcentrum
bredvid sig hade han en liten ask

jag tittade omkring mig
för att se om någon märkte något
och fortsatte sedan laga
frukost

PATVORIUOSE DAR AUGS ŠALPUSNIAI

kada nors visi mano draugai numirs
numirs giminaičiai ir mylimieji
numirs priešai ir nuo žemės paviršiaus
dings visi kaimynai ir praeiviai
kuriuos bent kartą buvau sutikusi
gatvėje

numirs klasiškai grupiškai
mokytojai dėstytojai
bendradarbiai

paskutinį kvapą išleis
visi žmonės
su kuriais dėl
nesuvokiamų priežasčių
dėvėjau tokią pat
laiko uniformą
nors taip ir neteko kariauti
jo mūšiuose

numirs paukščiai kurie anksčiau skraidė
virš mano aukštai iškeltos galvos
ir amžiams nutils šunės kuriuos išvykusi iš miesto
girdėdavau staugiant
šiurpulingomis naktimis

patvoriuose dar augs šalpusniai
ant pavėsinių ilsės nuvargusios vynuogės
bet niekas daugiau nevadins manęs vardu
o ir manęs pačios jau nebus

COLTSFOOT WILL GROW ALONG THE FENCE

someday, all my friends will die
my relatives and loved ones too
my enemies will die and all my neighbors
the passers-by whom i once met on the street
will vanish from the surface of the earth

my classmates and colleagues
teachers professors co-workers
will die

all the people will breathe their last
with whom i wore
for reasons unknown
the same uniform of time
though i never fought
in any of its battles

birds who once flew
above my head held high
will die and the dogs i used to hear howl
on spine-chilling nights outside the city
will grow silent for all eternity

coltsfoot will still grow along the fence
tired grapes will rest on arbors
but no one will call me by name
and i myself will not be

ÄN KOMMER TUSSILAGO ATT VÄXA LÄNGS STAKETET

en dag kommer alla mina vänner att dö
släktingar och älskade kommer också att dö
mina fiender kommer att dö och alla mina grannar
förbipasserande som jag någon gång mött på gatan
kommer att försvinna från jordens yta

mina klasskamrater kolleger
mina lärare professorer arbetskamrater
kommer att dö

sitt sista andetag kommer
alla de människor att dra
som av obegripliga skäl var klädda
i samma tidsuniform som jag
fast jag aldrig kämpade
i deras strider

fåglarna som tidigare flög
över mitt upplyfta huvud
kommer att dö och hundar som jag hört yla
under hemska nätter utanför staden
kommer att tystna för evigt

än kommer tussilago att växa längs staketet
trötta vindruvor kommer att vila i bersåer
men ingen kommer att kalla mig vid namn
och jag själv kommer inte längre att finnas

ir tuomet
atsargiai
šiek tiek pakreipusi galvą
stebėsiu svetimus šunis
vynuoges ir šalpusnius

ir tuomet
pirmą sykį iš tiesų regėsiu
paukščio skrydį

o pro šalį skubanti porėlė
supratingai
žvilgsniais aplenks
suolelį
ant kurio sėdžiu

jie žinos
kad kitaip nei jie
aš iš tiesų matau
paukščio skrydį

kad
esu
visi man nepažįstami
šunės vynuogės
ir šalpusniai

but then
carefully
head slightly cocked
i'll watch the strange dogs
grapes and coltsfoot

and then
for the first time
i'll really see the flight of birds

and the couple hurrying by
will scroll
their eyes
along the bench
on which i sit

and they will know
that i see
the flight of birds
differently

and that
i am
those things i don't know
the dogs the grapes
and the coltsfoot

och då
försiktigt
med huvudet lite på sned
kommer jag att betrakta främmande hundar
vindruvor och tussilago

och då
kommer jag att för första gången
verkligen se
fågels flykt
och ett par som skyndar förbi
kommer att med förstående blickar
passera bänken
jag sittter på

de kommer att veta
att till skillnad från dem
ser jag verkligen
fågels flykt

och att
jag är
alla främmande
hundarna vindruvorna
och tussilagon

MĖNULIS YRA TABLETĖ

mėnulis yra tabletė
su grioveliu
per vidurį

pyktis yra tabletė
su grioveliu
per vidurį

mindaugo tiltas yra tabletė
su grioveliu
per vidurį

vasara yra tabletė
su grioveliu
per vidurį

sausra afrikoje
galinti nusinešti
500 tūkstančių vaikų gyvybes
yra tabletė
su grioveliu
per vidurį

mylima moteris yra tabletė
su grioveliu
per vidurį

THE MOON IS A PILL

the moon is a pill
with a groove
down the middle

anger is a pill
with a groove
down the middle

Mindaugas Bridge is a pill
with a groove
down the middle

summer is a pill
with a groove
down the middle

drought in Africa
that wipes away
the lives of 500 thousand children
is a pill
with a groove
down the middle

a beloved woman is a pill
with a groove
down the middle

MÅNEN ÄR EN TABLETT

månen är en tablett
med en skåra
i mitten

ilska är en tablett
med en skåra
i mitten

Mindaugasbron är en tablett
med en skåra
i mitten

sommaren är en tablett
med en skåra
i mitten

torka i Afrika
som kan ta
500 tusen barns liv
är en tablett
med en skåra
i mitten

en älskad kvinna är en tablett
med en skåra
i mitten

mentai mušantys protestuotojų šunį
yra tabletė
su grioveliu
per vidurį

užleisti vietą autobuse
yra tabletė
su grioveliu
per vidurį

dainuoti iš laimės
palaidojus save
yra tabletė
su grioveliu
per vidurį

tyla yra tabletė
su grioveliu
per vidurį

tame griovyje gulėdamas
kažką vėpą
girtas laikas

niekada neklusauk
kas iškasė šitą griovį
kas iškasė mums šią dieną
kas sukalė jos dantyse
spurdantį paukštį
PERLAUŽK

a cop striking the protestors' dog
is a pill
with a groove
down the middle

to give up one's seat on the bus
is a pill
with a groove
down the middle

to sing from joy
having buried one's self
is a pill
with a groove
down the middle

silence is a pill
with a groove
down the middle

drunken time lies
in the groove
and babbles

never ask
who cut this groove
who dug this day for us
who nailed a twitching bird
to its teeth
BREAK IT

en snut som slår demonstranternas hund
är en tablett
med en skåra
i mitten

att ge någon annan sin plats på bussen
är en tablett
med en skåra
i mitten

att sjunga av glädje
när du begravt ditt ego
är en tablett
med en skåra
i mitten

tystnad är en tablett
med en skåra
i mitten

i skåran
ligger berusad tid
och pratar strunt

fråga aldrig
vem gröpte ur skåran
vem gröpte ur denna dag
vem spikade fast en spasmodiskt ryckande fågel
vid dess tänder
BRYT ITU DEN

vieną pusę nuryk
kitą –
abiem rankom atvėręs paukščio dangtį
įdėk ir vėl uždaryk

tada pagaliau
pamatysi –

dienos dantimis
rieda
kraujo lašai

swallow one half
and the other –
opening the bird's lid with both hands
insert the pill and close

then you will finally
see –

drops of blood
streaking
over the day's teeth

svälj den ena halvan
sedan den andra –
öppna fågelns lock med båda händerna
lägg ner tabletten och stäng locket

så kommer du
äntligen att se –

bloddroppar
som strimmar
dagens tänder

SVETIMA PLANETA

kompiuteris sako – atvykom
šiai jis nešnekus, bet jau kelias valandas plepa
apie vaismedžių genėjimą
sako – kelionės tikslas pasiektas

kojų pirštai nutirpę
išlipu iš kosminio laivo
apsižvalgau, renku mėginius žemės mokslininkams –
vaikštau po lygiai tokį pat kambarį kaip savo
šviesmečių šviesmečius aplink nėra nieko gyvo
nėra ir užuolaidų
lauke ramiai sniega
kitoje gatvės pusėje languose žybsi girliandos
vaikai stumdosi ant šaligatvio

vien kosminė vienatvė ir uolienos

ALIEN PLANET

the computer says – we've arrived
it's generally not very talkative, but has been jabbering
for hours now about the pruning of fruit trees
it says – we have reached our journey's goal

my toes are numb
i climb out of the spaceship
and look around, gathering samples for scientists –
i walk about a room identical to my own
nothing lives for light years all around
there are no curtains
it's quietly snowing outside
garlands glitter in windows across the street
children push and shove on the sidewalk

nothing but cosmic loneliness and stone

FRÄMMANDE PLANET

datorn säger – vi är framme
den brukar vara fåordig, men nu har den babblat i flera timmar
om beskärning av fruktträd
den säger – vi har nått resans mål

tårna har domnat
jag stiger ut ur rymdskeppet
ser mig omkring, samlar prover till forskarna på jorden –
går runt i ett rum, identiskt med mitt
ljusår från allt levande
det finns heller inga gardiner
ute snöar det fridfullt
på andra sidan gatan blinkar ljusslingor i fönstren
barn knuffas på trottoaren

bara kosmisk ensamhet och sten

NET KAI NIEKO NELIKS

net kai nieko neliks
liks tie sujaukti patalai
gilius kvėpavimas
ir tavo pirktštai
ant besibaigiančios vasaros kūno

EVEN WHEN NOTHING ELSE IS LEFT

even when nothing else is left
the crumpled sheets remain
the deep breaths
and your fingers
on the body of summer's end

NÄR INGET ANNAT ÅTERSTÅR

när inget annat återstår
kommer de skrynkliga lakanen att finnas kvar
de djupa andetagen
och dina fingertoppar
mot de sista sommarveckornas kropp

O KAS JEI DIEVAS YRA ŽUVĖDRA

visa mūsų istorija stengdamasi pamatyti troško nematyti

mes tiek kartų ieškojom patvirtinimo
kad šįkart jau visam, kad dabar jau tikrai viskas labai tikra
kad iki grabo lentos etc etc

tiek kartų norėjom aiškių ir apčiuopiamų įrodymų
ko nors konkretaus ir matomo
o kas jei jų yra, o kas jei dievas yra

o kas jei dievas yra žuvėdra į visas puses pašaipiai kraipanti galvą
ryjanti dar gyvas žuvis ir šikanti ant baltarusių rašytojo

o kas jei dievas yra apelsinų sultys
kurių galiojimo data ant pakelio nenurodyta
kurias kažkoks dėdė Stasys nusipirko pusryčiams prieš šešerius
metus

o kas jei dievas yra tas atletiškas vaikinąs
rudomis akimis, tiksliai nurodęs savo penio išmatavimus
gėjų puslapy

o kas jei dievas yra
tik mes jo nepastebim

AND SO WHAT, IF GOD IS A SEAGULL

all our history of trying to see, craves not to see

for so long we looked for confirmation
that this time it's for good, that now everything is really real
that to the very grave, etc., etc.

time and time again, we wanted clear and tangible evidence
something concrete and visible
but so what if it's there, and so what if god exists

and so what, if god is a seagull, turning his head to all sides in disdain
swallowing fishes live, and shitting on a Belarusian writer

and so what if god is orange juice
whose expiration date is missing and which
some uncle Stan bought for breakfast some six years ago

and so what, if god is that athletic young man
with brown eyes, showing the exact measure of his penis
on a gay website

and so what, if god is –
only we don't notice him

TÄNK OM GUD ÄR EN MÅS

under hela vår historia av att försöka se ville vi inte se

vi sökte bekräftelse så många gånger att
denna gången är det för gott, nu är allt verkligen på riktigt
tills du ligger i graven etc etc

vi ville så många gånger få klara och säkra bevis
något synligt och konkret
tänk om de finns, och tänk om gud finns

tänk om gud är en mås som hånfullt vrider huvudet åt alla håll
som slukar ännu levande fiskar och skiter på en vitrysk författare

tänk om gud är apelsinjuice
i en förpackning utan bäst före-datum
som någon onkel Stasys köpte till frukost för sex år sen

tänk om gud är den vältränade killen
med bruna ögon som på en gaysajt
uppgav den exakta längden på sin penis

tänk om gud finns
och vi inte märker honom

